

Främst förknippas Honorine Hermelin (1886-1977) med Kvinnliga Medborgarskolan på Fogelstad, men hon var bosatt i Stockholm omkring 30 år, dels som studerande, dels som yrkesarbetande. I åtta år, antagligen från 1916, delade Honorine och Elsa Björkman upp på den dåvarande vinden i detta hus en liten tvårumslägenhet, vanligen kallad kyffet. Huset som ligger på Kommendörsgatan 3 är senare påbyggt med en våning och osäkerheten om inflyttningsåret beror på Elsas underlåtenhet att mantalsskriva sig. Honorine bodde kvar till 1925, men då hade Elsa redan flyttat till Wien.

Den som höll ordning i kyffet var utan tvekan Honorine. Någon hjälp fick hon inte av Elsa som mer tänkte på att rädda sina skisser, brev och diverse små papperslappar från att bli bortstädade. Genom att vädja till Honorines sinne för humor lyckades Elsa ändå ibland bevara en viss ordning.

Honorine växte upp på Ulfåsa i Östergötland, där ruinen av heliga Birgittas hus ligger ute på udden. Hennes mor, Honorine von Koch, avled när Honorine föddes och en faster ryckte in för att ta hand om barnen. Honorines far, nykterhetskämpen Joseph Hermelin, gifte efter tretton år om sig och flyttade senare med familjen till "träslottet" i Gripenberg.

Honorine kom till Stockholm när hon var i tioårsåldern för att gå i Brummerska skolan. Där lärde hon känna Harriet Löwenhjem, som sedan övertalade henne att fortsätta vid Anna Sandströms seminarium. Som färdig lärare fick Honorine anställning vid Brummerska skolan. Varvat med sin undervisning studerade hon historia, statskunskap och religionskunskap i Uppsala och kemi vid Stockholms Högskola. 1916 återvände hon till Anna Sandströms seminarium, nu som lärare.

Första kontakten med Fogelstad fick Honorine som förmodad rovgallringsexpert. När bristen på vävnadsmaterial under kriget gjorde att många textilarbeterskor i Norrköping blev arbetslösa hade yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren fått idén att sysselsätta dem med rovgallring. En enda storgodsägare anmälde att hon kunde ta emot kvinnorna, Elisabeth Tamm på Fogelstad i Julita socken. Men en arbetsledare behövdes. Då kom Kerstin att tänka på Honorine, som vuxit upp på Ulfåsa något Kerstin tydligen trodde medförde rovgallringskompetens.

Honorine sade nej till att komma, eftersom hon redan hade bundit sig för att tillsammans med Elsa Brändström och Elsa Björkman delta i Röda korsets arbete för tyska krigsfångar i Ryssland. Men utan att riktigt veta varför gjorde Honorine ett par dagar senare sitt "livs tyngsta vandring", längs hela Linnégatan ända bort till korsningen av Narvavägen där Röda korsets huvudkontor låg. Lättare var inte återvägen. Återbudet hade föranlett kommentaren: "Ja, man kan ju aldrig lita på fruntimmer." Inte ens kvinna var hon längre värd att kallas.

På Fogelstad blev hon chef för 40 kvinnor och hittade snart en bland dem som kunde inviga henne i rovrensandets hemligheter, ledarförmågan hade hon redan. När Honorine senare ombads komma till Fogelstad var det med tanke på den senare kapaciteten.

Elisabeth Tamm, som satt i riksdagen, hade sett behovet av att förbereda och träna kvinnorna till det nya medborgarskap som rösträtten innebar och tog initiativet till den första kursen, Urkursen kallad, på Fogelstad. Vid den kursen var Honorine en av lärarna och hade också deltagit i planeringen.

Tre år senare permanentades verksamheten genom tillkomsten av Kvinnliga Medborgarskolan. Honorine tackade ja till att bli lärare och ledare för skolan. Erbjudandet kom i rätt ögonblick. Hon trivdes visserligen som lärare vid seminariet men hade efter de sju-åtta åren där börjat bli rädd för att fastna i ett fack och ville vidga sin horisont.

Alla som kom i kontakt med Honorine talar berömmande, nästan högaktningsfullt om henne. Men vem var hon? Hennes utseende med stora mörka ögon och mörkt uppsatt hår hade en gång lockat någon till jämförelsen med en madonna. Då klippte Honorine håret kort och lär också ha försökt sig på att röka.

Väninnan Elsa Björkman kom fram till att det nog inte är lätt att beskriva en humanist som är naturvetare. Radikal och konservativ. Praktisk organisatör med djärva idéer. Självförgätande och jagbetonad. Sluten och utåtvänd.

När Honorine var i 60-årsålder gifte hon sig med den danske religionshistorikern Vilhelm Grönbech. Hans böcker hade hon med intresse läst redan under sina studier och hade vid en av Fogelstadskurserna nämnt hans författarskap, varpå en dansk deltagare strängt påpekade att honom borde hon höra föreläsa, inte bara läsa.

Följande vinter satt Honorine bland åhörarna i den packade föreläsningssalen i Köpenhamn och blev efteråt hembjuden till Vilhelm Grönbech och hans fru Pauline. Han blev snart en given föreläsare vid Fogelstad. Efter Paulines bortgång gifte sig Honorine och Vilhelm en sensommardag i Helsingör, men redan i april följande år gick han bort. Honorine ligger begravd på Julita kyrkogård, i graven intill vilar Elisabeth Tamm.

Utdrag ur Lisbeths Scheutz bok ” Berömda och glömda stockholmskvinnor ”